

Ogólne informacje

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 19 lipca 2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 1178) w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, wyróżnia się dwa rodzaje monitoringu stanu chemicznego wód podziemnych, tj. monitoring diagnostyczny (1) i operacyjny (2).

1. Monitoring diagnostyczny jednolitych części wód podziemnych prowadzony jest w celu uzupełnienia i sprawdzenia oceny wpływu oddziaływań wynikających z warunków naturalnych i oddziaływań antropogenicznych oraz oceny znaczących i utrzymujących się trendów wzrostu stężeń zanieczyszczeń wynikających z warunków naturalnych i oddziaływań antropogenicznych. Monitoring diagnostyczny dotyczy wszystkich jednolitych części wód podziemnych wydzielonych na terenie kraju i jest prowadzony z częstotliwością przynajmniej raz w ciągu 6-letniego cyklu aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza.

Zakres badań w ramach monitoringu diagnostycznego obejmuje elementy fizyczno-chemiczne:

- ! ogólne: odczyn pH, temperatura, przewodność elektrolityczna właściwa, tlen rozpuszczony, ogólny węgiel organiczny;
- ! nieorganiczne: jon amonowy, antymon, arsen, azotany, azotyny, bor, chlorki, chrom, cyjanki, fluorki, fosforany, glin, kadm, magnez, mangan, miedź, nikiel, ołów, potas, rtęć, selen, siarczany, sól, srebro, wapń, wodorowęglany, żelazo.

Monitoring diagnostyczny może zostać poszerzony o oznaczenia wskaźników organicznych, dotychczasowe badania objęły oznaczenia: pestycydów, trichloroetenu, tetrachloroetenu, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA), indeks fenolowy.

2. Monitoring operacyjny jednolitych części wód podziemnych prowadzony jest w celu oceny stanu chemicznego JCWPd uznanych za zagrożone niespełnieniem określonych dla nich celów środowiskowych oraz stwierdzenia występowania znaczących i utrzymujących się trendów wzrostu stężenia zanieczyszczeń spowodowanych oddziaływaniami antropogenicznymi. Badania w ramach monitoringu operacyjnego prowadzone są z częstotliwością przynajmniej raz w roku, z wyłączeniem roku, w którym jest prowadzony monitoring diagnostyczny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych.

Zakres badań obejmuje elementy fizyczno-chemiczne charakteryzujące rodzaj zidentyfikowanych oddziaływań antropogenicznych mających wpływ na badane wody podziemne oraz elementy fizyczno-chemiczne, których wartości stwierdzone na podstawie monitoringu diagnostycznego przekraczały wartości graniczne określone dla III klasy jakości wód podziemnych, które są wartościami progowymi dla dobrego stanu chemicznego wód podziemnych. W wybranych punktach pomiarowych wykonywane są również oznaczenia wskaźników organicznych: pestycydów, trichloroetenu, tetrachloroetenu, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA), indeks fenolowy.

JCWPd - jednolite części wód podziemnych

Przedmiotem oceny są wody podziemne zwykłe (słodkie) w punktach pomiarowych sieci obserwacyjno-badawczej wód podziemnych monitoringu stanu chemicznego w obszarze jednolitych części wód podziemnych. Jednolite części wód podziemnych są jednostkami hydrogeologicznymi wyodrębnionymi na podstawie kryterium hydrodynamicznego, uwzględniającego system krążenia wód przypowierzchniowego poziomu wodonośnego. W większości przypadków granice jednolitych części wód podziemnych pokrywają się z wododziałami zlewni cząstkowych rzek. Część JCWPd została wyodrębniona w oparciu o dodatkowe kryteria związane z zasięgiem struktur wodonośnych. Na terenie Polski do 2015 roku obowiązywał podział na 161 jednolitych części wód podziemnych, a od roku 2016 obowiązuje podział na 172 JCWPd. Ich położenie przedstawia [mapa](#).

OSN - obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia związkami azotu (stan obowiązujący do roku 2016)

Obowiązkiem każdego państwa członkowskiego wynikającym z wdrażania Dyrektywy Azotanowej (91/676/EWG) jest dokonywanie cyklicznej oceny stopnia zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych związkami azotu pochodzenia rolniczego. Ocena taka może być dokonywana dla terytorium całego kraju, bądź też w wyszczególnionych strefach obszaru kraju, uznanych za podatne na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego (OSN). Zasady wyznaczania obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego określa załącznik I Dyrektywy Azotanowej (91/676/EWG) oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych

na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. 2002 Nr 241, poz. 2093).

Dyrektywa stanowi, że na koniec każdego czteroletniego programu (lata 1995–1999, 2000–2003, 2004–2007, 2008–2011, 2012 –2015 itd.) oraz w przypadku każdego sprawozdania monitorującego stan wód lub każdej oceny środków związanych z takim programem, państwo członkowskie przedkłada komisji sprawozdanie zawierające opis sytuacji oraz jej rozwoju.

W 2012 r., po podsumowaniu działań oraz wykonaniu oceny stanu jakości wód podziemnych w OSN, liczba OSN została poddana weryfikacji. W związku z tym od 2012 roku, w Polsce funkcjonuje 48 OSN. Zmiany te zostały wprowadzone w życie poprzez odpowiednie rozporządzenia Dyrektorów RZGW. W 2015 roku oraz na początku roku 2016, Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej, do istniejących od 2012 roku 48 obszarów, doznaczyły 37 nowych obszarów. Po wyznaczeniu granic nowych obszarów dalsze prace zostały zatrzymane i dla doznaczonych 37 obszarów nie powstały programy działań mające na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych.

W związku z uchwaleniem nowej ustawy Prawo Wodne z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz.U. 2017 poz. 1566), która wejdzie w życie 1 stycznia 2018 r., od roku 2018 cały obszar kraju zostanie objęty programem działań mającym na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych.